

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Zbigniew Puskarski (sprawozdawca)

Protokolant Klaudia Binienda

w sprawie **P. Z.**

skazanego za czyn z art. 209 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

na posiedzeniu w dniu 29 lipca 2024 r.

kasacji Prokuratora Generalnego wniesionej na korzyść skazanego

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi - Północ w

Warszawie

z dnia 1 grudnia 2022 r., sygn. akt IV K 27/22

**uchyla zaskarżony wyrok nakazowy i przekazuje sprawę do
ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Warszawy Pragi
- Północ w Warszawie.**

Marek Pietruszyński Jarosław Matras Zbigniew Puskarski

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi - Północ w Warszawie wyrokiem nakazowym z dnia 1 grudnia 2022 r., sygn. akt IV K 27/22, uznał oskarżonego P. Z.

za winnego tego, że w okresie od 13 października 2020 r. do 17 listopada 2021 r. w W. uchylał się od wykonania ciążącego na nim z mocy ustawy i orzeczenia sądowego wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi - Północ w Warszawie, V Wydziału Rodzinnego i Nieletnich, z dnia 12 sierpnia 2020 r., sygn. akt I RC 420/19, obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie małoletnich K. i N. Z., przy czym łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości przekroczyła minimalny próg ustawowy co najmniej trzech świadczeń alimentacyjnych, tj. czynu z art. 209 § 1 k.k. i wymierzył mu karę roku ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym. Na podstawie art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt 3 k.k. zobowiązał oskarżonego do wykonywania ciążącego na nim obowiązku łożenia na utrzymanie małoletnich K. i N. Z. Zwolnił oskarżonego od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych.

Wyrok ten nie spotkał się ze sprzeciwem żadnej ze stron i uprawomocnił się w dniu 6 stycznia 2023 r.

Kasację od opisanego wyroku nakazowego wniósł Prokurator Generalny. Na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. zaskarżył wyrok w całości na korzyść skazanego, zarzucając „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 500 § 1 i 3 k.p.k., polegające na wydaniu wobec P. Z., w dniu 1 grudnia 2022 r., w postępowaniu nakazowym, mimo iż okoliczności popełnienia opisanego w akcie oskarżenia czynu z art. 209 § 1 k.k. i wina oskarżonego, w świetle całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego budziły wątpliwości w odniesieniu do czasu popełnienia przez oskarżonego czynu zabronionego, co w efekcie z rażącym naruszeniem również art. 504 § 1 pkt 4 k.p.k. doprowadziło do skazania P. Z. za przestępstwo z art. 209 § 1 k.k., popełnione w okresie od 13 października 2020 r. do 17 listopada 2021 r., podczas gdy oskarżony został już prawomocnie skazany za występki z art. 209 § 1 k.k. popełnione na szkodę tych samych małoletnich pokrzywdzonych, w okresie od 5 lipca 2019 r. do 5 marca 2021 r., wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi - Północ w Warszawie z dnia 7 marca 2022 r., sygn. akt IV K 101/22, prawomocnym z dniem 5 kwietnia 2022 r.”

Podnosząc ten zarzut, Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu dla Warszawy Pragi - Północ do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego co do istoty jest oczywiście zasadna, zatem przy zastosowaniu art. 535 § 5 k.p.k. możliwe było uwzględnieniem jej w całości na posiedzeniu bez udziału stron. W zarzucie kasacji prawidłowo przedstawiono realia procesowe, polegające na tym, że wyrokiem (nakazowym) Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi - Północ w Warszawie z dnia 7 marca 2022 r., sygn. akt IV K 101/22, prawomocnym z dnia 5 kwietnia 2022 r., P. Z. został skazany za czyn z art. 209 § 1 k.k. popełniony na szkodę małoletnich K. i N. Z. w okresie od 5 lipca 2019 r. do 5 marca 2021 r. Następnie wyrokiem nakazowym tego samego Sądu z dnia 1 grudnia 2022 r., sygn. akt IV K 27/22, P. Z. został skazany za czyn z art. 209 § 1 k.k. popełniony na szkodę wymienionych małoletnich w okresie od 13 października 2020 r. do 17 listopada 2021 r. Przy takim zakreśleniu czasokresów przestępczego zachowania skazanego nie zaistniało w żadnej z tych spraw uchybienie z art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., polegające na naruszeniu powagi rzeczy osądzonej, jednak drugi z wymienionych wyroków został wydany z rażącym naruszeniem prawa. Nie uwzględniono bowiem, że opis czynu przypisanego P. Z. nie powinien wskazywać tego okresu uchylania się oskarżonego od alimentacji, który został ujęty w opisie czynu zawartym we wcześniej wydanym prawomocnym wyroku i zamiast określić początek przestępczego zachowania oskarżonego na dzień 6 marca 2021 r., określono go na dzień 13 października 2020 r. W konsekwencji doszło do niedopuszczalnego dwukrotnego przypisania oskarżonemu w różnych wyrokach uchylania się od łżenia na rzecz małoletnich synów w tym samym okresie - od 13 października 2020 r. do 5 marca 2021 r. Jest przy tym prawdopodobne, że prawidłowe ustalenie krótszego uchylania się oskarżonego od alimentacji skutkowałoby wymierzeniem mu łagodniejszej kary.

Zaistniałe uchybienie było skutkiem rażącego naruszenia prawa, jakkolwiek trudno uznać, iż Sąd orzekający dopuścił się obrazy art. 504 § 1 pkt 4 k.p.k. Przepis ten stanowi, że wyrok nakazowy powinien zawierać „dokładne określenie czynu przypisanego przez sąd oskarżonemu, ze wskazaniem zastosowanych przepisów

ustawy karnej”, zaś ogląd zaskarżonego wyroku każe uznać, że spełnia on te wymogi, czemu nie przeczy fakt, iż czas popełnienia przestępstwa przez P. Z. nie został prawidłowo określony. Natomiast ma rację Skarżący, gdy podnosi rażące naruszenie art. 500 § 1 i 3 k.p.k.

Zgodnie z treścią art. 500 § 1 k.p.k. w sprawach, w których prowadzono dochodzenie, uznając na podstawie zebranego w postępowaniu przygotowawczym materiału, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, sąd może w wypadkach pozwalających na orzeczenie kary ograniczenia wolności lub grzywny wydać wyrok nakazowy. Z kolei w świetle art. 500 § 3 k.p.k. innym warunkiem wydania wyroku nakazowego jest stwierdzenie na podstawie zebranych w sprawie dowodów, że okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości. Ów brak wątpliwości powinien oznaczać, iż nie zachodzą one w zakresie sprawstwa, winy, ale także innych istotnych okoliczności, do których trzeba zaliczyć czas popełnienia przestępstwa przez oskarżonego (ma on istotne znaczenie dla pociągnięcia sprawcy do odpowiedzialności karnej - zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 kwietnia 2017 r., V KK 39/17; z dnia 19 marca 2019 r., IV KK 58/19), jak też ustalenie, czy wcześniej nie był on karany (zob. art. 213 § 1 k.p.k.). O uprawnionym przyjęciu braku wątpliwości co do wymienionych kwestii można jednak mówić dopiero wtedy, gdy zostały zebrane wszystkie dane niezbędne do wyrokowania. W niniejszej sprawie dane te nie zostały zebrane w stopniu umożliwiającym prawidłowe wyrokowanie, w trybie postępowania nakazowego, nie wyjaśniono bowiem należycie kwestii ewentualnej wcześniejszej karalności oskarżonego. Jak to zauważył Autor kasacji, „Sąd *meriti* nie dopełnił ustawowego obowiązku wszechstronnej weryfikacji okoliczności sprawy i w efekcie zaniechania poczynienia prawidłowych ustaleń w przedmiocie całej faktycznej i prawnej sytuacji oskarżonego, ukształtowanej wszystkimi wydanymi wobec niego prawomocnymi wyrokami, nieprawidłowo ustalił okres niealimentacji za jaki P. Z. mógł zostać pociągnięty do odpowiedzialności karnej. Wyrokując w dniu 1 grudnia 2022 r. Sąd *meriti* uchybił obowiązkowi aktualizacji danych Krajowego Rejestru Karnego pochodzących sprzed 6 (sześciu) miesięcy, tj. z dnia 25 stycznia 2022 r. (k. 126 - akta o sygn. akt IV K 27/22), gdzie obowiązek ten wynikał z treści § 309 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. - Regulaminu urzędowania sądów powszechnych (Dz. U.

z 2019 r. poz. 1141)”. W sytuacji, gdy w wydziale, w którym zarejestrowano sprawę, najwyraźniej nie praktykuje się sprawdzania, czy inna sprawa tej samej osoby wcześniej tam nie wpłynęła, Sąd Rejonowy pozbawił się w ten sposób możliwości ustalenia, że w tym samym wydziale tego Sądu niewiele wcześniej zapadł wyrok skazujący P. Z. za występki z art. 209 § 1 k.k. i zapoznania się z treścią orzeczenia, co zapobiegłoby wydaniu wadliwego wyroku.

W kasacji zasadnie również wskazano, że „dla realizacji zasady prawdy materialnej ukształtowanej w art. 2 § 2 k.p.k. konieczne było również wyciągnięcie należytych wniosków z treści zeznań matki małoletnich pokrzywdzonych – A. S., która w składanych depozycjach odwołała się do ustaleń poczynionych w poprzedniej sprawie dotyczącej niealimentacji (k. 24 - akta o sygn. IV K 27/22)”. Dodać należy, że składając zeznania 17 listopada 2021 r. A. S. wprost podała, że „w poprzednim postępowaniu został skierowany akt oskarżenia przeciwko P.”.

Z tych względów, zgodnie z wnioskiem kasacji, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie. Sąd ten uwzględni uwagi poczynione w niniejszym uzasadnieniu, w szczególności będzie miał w polu widzenia treść wyroku wydanego wobec P. Z. w sprawie IV K 101/22.

Marek Pietruszyński Jarosław Matras Zbigniew Puskarski

[J.I.]

[ms]